

2025-09-25, RAG OPT sydöst

Sammanfattning av ljudinspelning

Nedan följer en sammanfattning av källorna, strukturering gjord av AI.

Plats: Hotell Högländ, Nässjö

Deltagare

Närvarande:

- Anna Eva Wiklund, Medicinskt ansvarig, RÖ (Region Östergötland).
- Per Hinze, radiolog/MR - RÖ (Region Östergötland).
- Anna Hilton, projektledare, RÖ (Region Östergötland).
- Ann-Sofie Magnusson, administrativ samordnare, RJL (Region Jönköpings län).
- Per Birkerud, projektledare, RKL (Region Kalmar län).
- Moa Odelram Bodlund, medicinskt ansvarig RKL (Region Kalmar län).
- Olof Gunnarsson, medicinskt ansvarig RJL (Region Jönköpings län).
- Anders Permeklev, projektledare RJL (Region Jönköpings län).
- Ann-Christin Cederlöf, kontaktperson OPT, sekreterare, urologen i Västervik (Region Kalmar län).
- Charlotte Carlsson, projektledare, RJL (Region Jönköpings län).
- Veronica Hanson, samordnare kanslifunktion, SÖSR (Sydöstra Sjukvårdsregionen).
- Ingrid Erlandsson, verksamhetschef, kanslifunktion SÖSR (Sydöstra Sjukvårdsregionen).

Del av mötet/Gästföreläsare (enligt):

- Ola Bratt, ordförande nationella arbetsgruppen för OPT (NAG OPT) (på länk).

Ej närvarande:

- Annika Nydén, kontaktperson OPT, urologen (Region Östergötland).

OPT och Nationellt Perspektiv – Ola Bratt

OPT-verksamheten (Organiserad Prostatacancer Testning) är en innovationsresa som skapats under resans gång och fortsätter att utvecklas. Den syftar till att etablera en **gemensam tjänst som kan samnyttjas** genom tydlig regional samordning. OPT-projekten fungerar som "lotsbåtar" (pilotstudier) som identifierar "grynor och skär" för att förbereda för

ett eventuellt nationellt screeningprogram ("supertanker"). Socialstyrelsen sade nej till nationell screening 2018, men har uttryckt positivitet till OPT som ett sätt att öka kunskap och skapa en mer jämlik och effektiv diagnostik, särskilt med införandet av MR. Ett nationellt beslut om screening väntas sent 2027 eller 2028.

Utveckling och Digitalisering – Anders Permeklev

OPT-arbetet i sydöstra regionen har stor fokus på digitalisering för att minimera manuell arbete och öka resurseffektiviteten.

1. **PSA-beställningar (COS):** Automatisk beställning av PSA-prov via COS **Chemistry lab Order** kommer att minska manuellt arbete från kansliet. Sydöstra regionen kommer att vara första ut bland kunderna till Cambio med att testa denna integration, som förväntas levereras i januari (efter nyår) 2026. Efter tester beräknas driftsättning ske senare under våren.
2. **MR-automatisering:** Långsiktigt planeras full automatisering av MR-processen. Detta inkluderar att flytta säkerhetsformuläret till Inka-plattformen för tolkning, automatisk remissgenerering och automatiskt bokningsbara MR-tider för patienten. Region Jönköping är villig att testa denna automatisering.
3. **Remiss till Urolog:** MR-svaret ska automatiskt kunna generera en remiss till urologen, vilket också stöds av COS-plattformen, för att uppnå en helt automatiserad process.

PSA2 – andra PSA-prov – Olof Gunnarsson

Det diskuteras aktivt att införa ett andra PSA-prov (PSA2) för män med initialt förhöjt PSA (3–10 ng/mL) innan de skickas vidare till MR.

- **Rationale:** Erfarenhet (inklusive Norrlandsmaterialet) visar att PSA-värdet normaliseras (sjunker under 3) hos **ungefär 20 %** av patienterna inom två veckor. Detta skulle kunna minska antalet MR-undersökningar med upp till 20 %.
- **Implementeringstid:** PSA2-införandet är beroende av tekniska lösningar (COS-integration) och kommunikationsmaterial. Även om COS levereras i januari 2026, är det mer realistiskt att sätta PSA2 **efter sommaren** (Vecka 31) 2026 för att undvika att starta mitt i en utskicksperiod och ge tid för nödvändiga tester.
- **Utmaningar:** Införandet kräver att kommunikationen tydligt informerar männen om att de tackar ja till **två** PSA-prov om det första är högt. Det måste utredas hur man hanterar män som inte lämnar PSA2, samt hur man återkallar dem till OPT (två- eller sexårskontroll) om PSA-värdet normaliseras.

Kapacitets- och Resursfrågor

- **MR-kapacitet:** Kapaciteten för MR är ansträngd, särskilt i Östergötland på grund av ombyggnader, vilket kan försena utökningen av inbjudna åldersgrupper till 2028. Det är svårt att få tillgång till dedikerade MR-tider, då resurser måste prioriteras till patienter med störst behov (t.ex. stage:ing av känd cancer).

- **Prognoser vs Utfall:** Preliminär analys av utfall i Region Jönköping (2025 års utskick, 62-åringar) visar att **andelen som går vidare till MR (PSA över 3) är 35 % lägre än prognosen**. Prognoserna bygger på historiska data från bl.a. G2-studien och Skåne. Det är dock för tidigt att justera utskicksplanen för 2026 baserat på dessa små tal.
- **Vildtestning:** Analyser (Jönköping) tyder på att OPT inte har drivit upp den oorganiserade PSA-testningen ("vildtestning") i de inbjudna åldersgrupperna, utan den har snarare minskat något, även om pandemieffekter gör tolkningen svår. Vildtestning är en viktig kvalitetsindikator att följa upp.

Organisation och Datauppföljning

- Det har varit få frågor till OPT-kansliet (cirka fem ärenden i veckan från sydöstra regionen).
- Kvalitetsuppföljning kräver registrering av regional data. Det kommer behövas data för PSA-provtagning även utanför OPT, liksom att gruppen tittar på infektionsfrekvens efter biopsi.
- Det finns behov av en systematisk struktur för att samla in och jämföra data om **cancerutfall** (t.ex. Gleassonsumma/malignitetsgrad) mellan män som upptäcks inom OPT och de som upptäcks utanför OPT i regionen. Denna information, som finns i SweOPT/NPCR, är kritisk för framtida beslut.

Aktivitetslista Att åtgärda

De åtgärder som identifierades i källorna inkluderar följande (vissa aktiviteter ska utföras av specifika personer):

Aktivitet	Ansvarig/Detaljer	Ansvarig
Medicinsk Riktlinje (PM) – Uppdatering	Uppdatera den gemensamma medicinska riktlinjen för att inkludera PSA2. PM måste gå på remissrunda och godkännas av respektive region senast 30 november.	Olof G med stöd av med ansv.
Kommunicera PSA2	Utveckla kommunikationsmaterial (inklusive meddelandemallar, förbrev) för PSA2, i samarbete med kommunikatörer. Materialet måste beskriva hur PSA2 fungerar, inklusive riskscenarier (t.ex. normalisering av PSA). Region Jönköping tar fram ett utkast.	Charlotte C med stöd av resurser i RJL initierar arbetet.
Teknisk Implementering COS	Förbereda för och testa leveransen av COS Chemistry lab Order i januari 2026, som möjliggör	Anders P

	automatisk PSA-beställning för Kalmar och Jönköping.	
Utreda PSA-provtagning utanför OPT	Systematiskt ta fram data och analysera PSA-provtagning utanför OPT i regionen, inklusive de som ingår i OPT men testar sig utanför. Olof Gunnarsson och Ann-Sofie Magnusson ska ta fram ett dataset/struktur för att söka informationen lika i alla regioner. Gruppen hjälps sedan åt att återkoppla vad som redan finns – enligt beskrivning, hur denna data tagits fram så att samtliga tre regioner tar fram data på "samma" sätt. Ambitionen är att detta ska kunna genomföras systematiskt över tid, därav är beskrivningar för utsökning av data önskvärt.	Olof G, Ann-Sofie M, Charlotte C, Anders P – börjar och stämmer av med gruppen.
Infektionsfrekvens efter biopsi	Säkerställa uppföljning av infektionsfrekvens efter biopsi (Annika). Anna Eva har tittat på detta i RÖ. Delar med sig av hur data söks ut så att RKL och RJL kan göra på liknande sätt.	Anna Eva W
MR-kapacitet och Samverkan	Återkomma till dialogen om kapacitetsdelning och möjligheterna att hantera ökade MR-volymer, särskilt i Östergötland/Kalmar.	Charlotte C
Åtgärda manuella remisser	Implementera en funktion (regelmotor) för att stänga acceptansmöjligheten och radera gamla remisser (efter 3–6 månader) i OPT-systemet för att undvika manuell rensning och felaktig statistik.	Anders P
	Script beställt från Cambio. Lösning behövs även i OPT IT-system för detta.	
	Ann-Sofie M och Olof Gunnarsson att göra en sammanställning av cancerdata (t.ex. Gleasonsumma) för att jämföra OPT och icke-OPT patienter (via SweOPT/Inka/NPCR-data).	
Rapporter och Statistik	Nedan ses en graf med data från cancerregistret – säger dock inget om Gleason, bara om antal funna fall i resp. region.	Olof G och Ann-Sofie M
	Data finns i SweOPT, interaktivrapport. <i>Cancercentrum.se/statistik/Organiserad prostatacancer/Interaktiva rapporter.</i>	
Digitala MR-remsor/Webbtidbok	Fortsätta planeringen/testningen av automatisk MR-remittering och webbokningsmöjligheter för MR-tider, initialt i Region Jönköping.	Anders P

Bjuda in representanter i mötet till aktiviteten Gå flödet i RJL den 15 okt.

Uppdatering av Avtal/Behörigheter	Uppdatera nödvändiga behörigheter och samverkansavtal årligen.	Ann-Sofie M/ Charlotte C
Mötesplanering	Boka nästa digitala möte (9 december, kl. 14:00–16:00). Charlotte bjuder in.	Charlotte C
Informationsmaterial Primärvården	Skapa material för primärvården för att säkerställa att de är informerade om OPT och nya processer (PSA2). RJL påbörjar – skickar på remiss till gruppen.	Charlotte C

Data från cancerregistret – antal anmälda cancerfall per region, per ålder och per år

Källa: Cancerregistret. Kontakt om data önskas:

Omta.Moushe.Ashak@regionostergotland.se

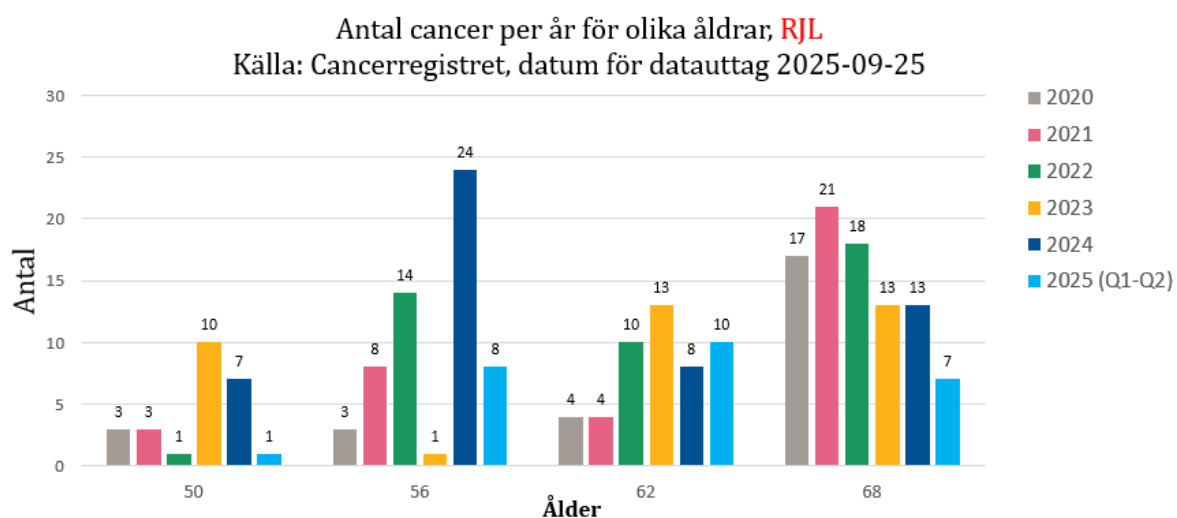
OBS – data ej visad under mötet, små tal.

Dock går uttag att göra återkommande då Omta har ett script för detta.

2023: 50-åringar

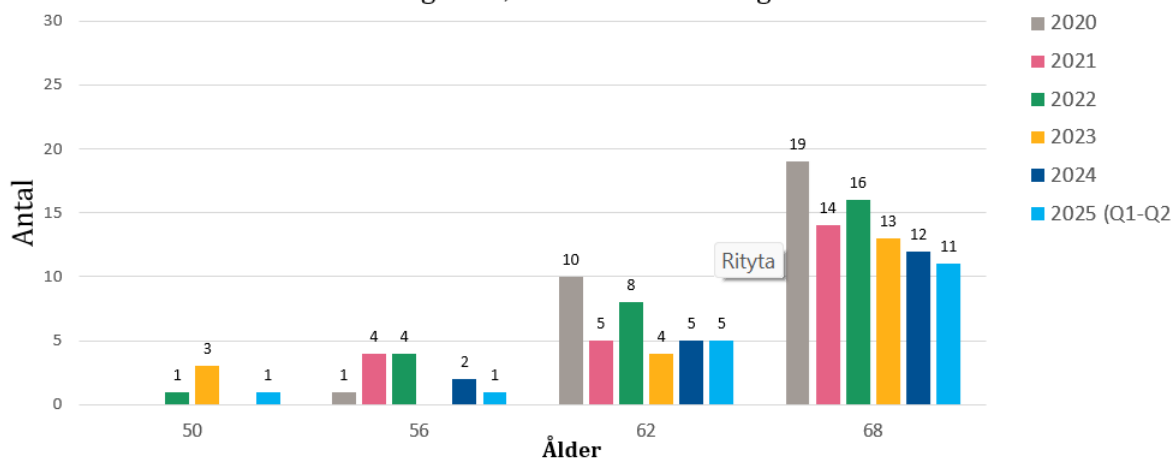
2024: 50- och 56-åringar

2025: 50-, 56-, och 62-åringar

2025: 50-åringar

Antal cancer per år för olika åldrar, **RKL**
Källa: Cancerregistret, datum för datauttag 2025-09-25

2025: 50-åringar

Antal cancer per år för olika åldrar, **RO**
Källa: Cancerregistret, datum för datauttag 2025-09-25

